

License Information

Study Notes (Biblica) (Swahili) is based on: Biblica Study Notes, [Biblica Inc.](#), 2023, which is licensed under a [CC BY-SA 4.0 license](#).

This PDF version is provided under the same license.

Study Notes (Biblica)

Isaya 1:1-31

Isaya alizungumza ujumbe mwingi kutoka kwa Mungu kwa watu na viongozi wa ufalme wa kusini.

Ujumbe wa hukumu umeandikwa katika sura ya 1. Kuna mifano ya ujumbe wa hukumu ambao umeandikwa mara kwa mara katika kitabu chote. Ujumbe wa hukumu wa Isaya ultangaza jinsi na kwa nini watu wangehukumiwa. Ujumbe katika sura ya 1 ulikuwa kuhusu watu na viongozi wa ufalme wa kusini.

Wale ambao walijuta kwa dhambi zao na kutubu wangeokolewa kutokana na kuangamizwa. Wale ambao walikataa kuacha kutenda dhambi wangeangamizwa. Wangeadhibiwa kwa kutokuwa waaminifu kwa agano la Mlima Sinai.

Watu na viongozi wa ufalme wa kusini hawakumwabudu Mungu pekee. Walitajilika kwa njia zisizo na uaminifu. Walitendea watu wenye uhitaji vibaya. Hawakufanya yaliyo sawa na haki. Na hawakumwamini Mungu kuwaokoa kutoka kwa maadui waliowashambulia. Kwa sababu hii Mungu angeruhusu laana za agano kuwapata.

Kwenye sura ya 1 Mungu alielezea watu wake (watu wa Mungu) kwa njia nyingi. Aliwaita Sodoma na Gomora, watoto waliokataa kutii na kahaba. Hizi zilikuwa njia za kuelezea jinsi watu wa Mungu hawakuwa waaminifu kwake. Hawakuwa wakiishi kama ufalme wa makuhani na taifa takatifu.

Mungu alitamani kusamehe watu wake na kuwabariki. Lakini walihitaji kuwa tayari kubadilika na kumtii.

Isaya 2:1-5:30

Sura hizi zina ujumbe zaidi wa hukumu. Pia zinajumuisha ujumbe wa matumaini kwa siku zijazo. Ni mifano ya ujumbe wa matumaini uliorekodiwa mara kwa mara katika kitabu hiki. Ujumbe wa matumaini wa Isaya ultangaza njia ambazo Mungu angeleta baraka. Mungu angebariki watu na viongozi wa ufalme wa kusini. Na Mungu angewatumia kubariki mataifa yote duniani.

Kwenye sura ya 2, maono ya Isaya ni kuhusu mlima mrefu katika siku za mwisho. Siku za mwisho zilikuwa njia ya kuzungumzia wakati ujao. Wakati wa baraka ungetokea wakati Mlima Sayuni

ulipoinuliwa juu. Mlima Sayuni ulikuwa mlima ambapo hekalu lilijengwa. Kuzungumzia hekalu kuinuliwa ilikuwa njia ya kuelezea jambo. Ilielezea wakati ambapo Mungu angeheshimiwa kama Mungu wa kweli pekee. Makundi yote ya watu duniani yangetambua kwamba Mungu ndiye Mungu wa kweli pekee. Wangemheshimu.

Hiyo ndiyo sababu katika maono watu kutoka kila taifa wanakwenda mlimani. Hawendi kushambulia Yerusalem au kuharibu hekalu. Katika maono haya hakuna vita tena. Labda, mataifa yote huenda kujifunza jinsi Mungu anavyotaka waishi. Kisha wanamtii Mungu na kuishi jinsi alivyowafundisha. Hii ni picha ya watu wote kufanywa sawa na Mungu. Hii pia inaitwa kufanywa wenye haki. Watu kutoka mataifa yote wataishi jinsi Mungu alivyotaka wanadamu waishi.

Hivyo ndivyo Mungu angeitumia familia ya ukoo wa Yakobo kubariki mataifa yote. Kupitia ujumbe huu Isaya aliialika familia ya ukoo wa Yakobo kuishi kulingana na njia za Mungu. Ujumbe huo ulikuwa kuhusu wakati ambapo Mungu angewafanya watu wake kuwa wasafi na wazuri. Angewahukumu wale walitenda maovu. Na angeosha dhambi zao. Hiyo ni njia ya kuelezea jinsi Mungu alivyowasamehe dhambi zao. Hii ingewaruhusu watu wa Mungu kuwa katika uwepo wake tena.

Baada ya Waisraeli (Israeli) kuondoka Misri, Mungu alikuwa pamoja nao katika nguzo za wingu na moto. Aliahidi kuwa pamoja nao tena kwa njia hizo. Utukufu wake ungekuwa kama kifuniko juu yao ili kuwalinda.

Isaya 6:1-8:18

Isaya alionekana kama mtu aliyekuwa ametengwa na Mungu. Hii inaonekana wazi katika hadithi ya maono yake katika sura ya 6. Isaya alikuwa hekaluni lakini aliweza kuona zaidi ya kile kilichomzunguka. Aliruhusiwa kuona mambo katika ulimwengu wa mbinguni. Katika maono alimuona Mungu akitawala kama Mfalme. Isaya alitambua jinsi Mungu alivyo mtakatifu. Hii ilimfanya atambue jinsi yeche na watu wake walivyoaa dhambi.

Mungu alimtuma Isaya kupeleka ujumbe kwa watu na viongozi wa Israeli. Isaya alishiriki ujumbe huu tena na tena kwa njia nyingi tofauti. Aliuzungumza kwa sauti alipokuwa akiongea na Mfalme Ahazi.

Aliuzungumza kwa viongozi na watu kupitia mashairi na nyimbo. Aliuandika kwenye karatasi kubwa ili kila mtu aone. Pia aliandika kwenye magombo aliyoafunga kwa muhuri na kuwapa wafuasi wake. Baadhi ya ujumbe aliushiriki kupitia kitendo cha unabii. Mfano mmoja wa hili ulikuwa ni kupata mtoto wa kiume na kumpa jina aliloamriwa na Mungu.

Isaya hakuwa nabii peke yake. Mke wake pia alikuwa nabii na watoto wao walikuwa sehemu muhimu ya kazi yake. Ujumbe ambao Isaya alizungumza ulikuwa wa kweli kwa sababu ultoka kwa Mungu. Hii ilidhihirika wakati mambo aliyo tangaza yalipotokea baadaye. Mfano mmoja wa hili ni wakati Isaya alitabiri kwa Ahazi kuhusu mtoto aitwaye Emmanueli. Mtoto huyu alikuwa ishara kwa Ahazi kwamba Mungu angeokoa ufalme wa kusini. Mungu angewaokoa kutoka kwa majeshi ya Aramu na ya ufalme wa kaskazini. Hadithi kuhusu hili imeandikwa katika 2 Wafalme 16:5-9.

Miaka mingi baadaye Mathayo alielewa jambo fulani kuhusu unabii wa Isaya kuhusu Emmanueli. Pia ulikuwa unabii kuhusu Yesu (Mathayo 1:22-23).

Isaya 8:19-12:6

Ujumbe wa hukumu katika sura hizi ni dhidi ya watu wa Yakobo na dhidi ya Ashuru. Watu wa Yakobo walijumuisha ufalme wa kaskazini. Ufalme wa kaskazini pia uliitwa Israeli na Efraimu. Watu wa Yakobo walijumuisha pia ufalme wa kusini. Ufalme wa kusini pia uliitwa Yuda. Mungu alikuwa amekasirika sana na watu wake kwa sababu walikuwa na kiburi.

Manabii, majaji na wafalme hawakufuata maagizo ya Mungu kwa viongozi. Maagizo haya yaliandikwa katika Kumbukumbu la Torati 13:1-5 na Kumbukumbu la Torati 17:8-20. Viongozi walitunga sheria ambazo hazikuwa za haki na waliondoa haki za watu. Mungu alitumia jeshi la Ashuru kama chombo chake kuleta hukumu dhidi ya watu wake. Hivyo ndivyo Ashuru ilivyokuwa fimo ya vita iliyotekeleza ghadhabu ya Mungu. Lakini mfalme wa Ashuru hakutambua kwamba alipata mafanikio katika vita kwa sababu Mungu alimruhusu. Alikuwa na kiburi. Alidai kwamba nguvu na uwezo wake mwenyewe ulimfanya afanikiwe. Ndiyo maana Mungu angeleta hukumu dhidi ya Ashuru pia.

Ujumbe wa matumaini katika sura hizi ni kuhusu mtawala na mfalme ambaye hakuwa na kiburi. Katika sura ya 9, Isaya alitabiri kuhusu mtoto

kutoka kwa ukoo wa Daudi. Mtoto huyu angekuwa mtawala ambaye alifanya yaliyo sawa na haki. Utawala wake ungeendelea milele. Angetwa Mshauri wa Ajabu na Mungu Mwenye Nguvu. Angetwa Baba Anayeishi Milele na Mkuu Anayeleta Amani.

Kwenye sura ya 11, Isaya alitabiri tena kuhusu mtawala huyu. Aliitwa Tawi kama Tawi la Bwana katika Isaya 4:2. Angeongoza kwa msaada wa Roho wa Bwana. Hilo ni jina lingine la Roho Mtakatifu. Maisha katika ufalme wa mtawala huyu yangekuwa tofauti sana. Hayangekuwa kama maisha katika ulimwengu ambao watu walikuwa wamezoea. Kila mtu kila mahali duniani angejua Mungu ni nani na kumtumikia. Hakuna mtu wala kitu kingesababisha madhara kwa yeote au chochote. Isaya alieleza hili kwa kuzungumzia jinsi watoto wangekuwa wakicheza na wanyama ambao kwa kawaida ni hatar. Hakuna madhara yangewapata. Hii ulikuwa picha ya amani ambayo mtawala huyu angeleta.

Wayahudi walikuja kuelewa ujumbe huu wa matumaini kama unabii kuhusu masihi. Waandishi wa Agano Jipyä walielewa kama unabii kuhusu Yesu. Isaya aliandika nyimbo za sifa ambazo watu wa Mungu wangeimba siku moja. Wangeziimba baada ya Mungu kumaliza kuleta hukumu dhidi yao. Wangeziimba mara Mungu alipowaletea faraja. Sura za Isaya 40 hadi 66 zinazungumzia faraja hii. Katika nyimbo za sura ya 12 Waisraeli wanatambua kuwa Mungu ni Mwokozi wao. Wanamwambia kila mtu kumhusu. Wanasaidia mataifa yote duniani kumjua Mungu na kumheshimu. Nyimbo hizi za furaha zinamsherehekea Mungu kama Mtakatifu wa Israeli.

Isaya 13:1-23:18

Isaya alitoa ujumbe mwangi kutoka kwa Mungu kuhusu watu na viongozi wa mataifa mengine. Haya yalijumuisha Babeli, Ashuru, Wafilsti, Moabu, Shamu na mji wake mkuu Damasko.

Mataifa haya walijumuisha pia ufalme wa kaskazini, Kushi, Misri, Edomu, Arabia na Tiro. Kushi ulikuwa taifa barani Afrika kusini mwa Misri. Eneo la jangwa magharibi mwa Babeli liliitwa Arabia.

Ujumbe ulikuwa ni maonyo kuhusu mambo ambayo yangetokea. Mengi ya mambo haya yaliikuwa mabaya na yangepelekea mataifa hayo kuangamizwa. Kuzungumzia mambo haya kulisababisha nabii hofu, maumivu na huzuni kubwa. Haijulikani kama watu na viongozi wa

mataifa haya walijua kuhusu unabii wa Isaya. Lakini watu wa ufalme wa kusini walifahamishwa kuhusu hayo. Hii ilikuwa njia moja ambayo Mungu aliwafundisha watu wake kuhusu mataifa yaliyozunguka.

Unabii ulionyesha kwamba Mungu alikuwa na mamlaka na nguvu juu ya mataifa hayo. Unabii ulionyesha kwamba watu wa Mungu hawapaswi kuamini mataifa hayo yoyote kuwa yatawaokoa. Hakuna hata moja ya mataifa hayo yaliyoweza kuwaokoa kutoka kwa mataifa yenye nguvu zaidi kama Ashuru na Babeli. Ujumbe ulionyesha watu wa Mungu kwamba Mungu ataleta hukumu dhidi ya mataifa yote. Ataleta hukumu dhidi ya viongozi wao kwa kuwa na kiburi na kusababisha wengine kuteseka.

Unabii pia ulionyesha watu wa Mungu kwamba Mungu alitaka mataifa mengine kumjua. Alitaka mataifa hayo kuwa wanyenyekevu. Alitaka watambue kwamba yeze ni Bwana anayemiliki yote. Alitaka wamwabudu na kuwa baraka kwa makundi mengine ya watu. Ujumbe wa Isaya uliwaalika mataifa haya kumtumaini Mungu wa watu wa Yakobo kama Mungu wao. Ujumbe uliwaalika waje kwa Mungu kwa ajili ya usalama na ulinzi. Hii ilikuwa somo kwa Yerusalem na ufalme wa kusini kufanya vivyo hivyo.

Isaya 24:1-27:13

Ujumbe wa hukumu katika sura hizi ni kuhusu ulimwengu mzima. Ni mifano ya maandishi ya apokaliptiki. Wanatumia picha na alama zenye nguvu na za kutisha kuelezea hukumu. Ilikuwa ngumu kwa Isaya kushiriki ujumbe huu wa hukumu. Zilimfanya ajisikie dhaifu na mbaya.

Ujumbe wa hukumu ulikuwa habari mbaya kwa watu walio na kiburi. Ulikuwa habari mbaya kwa watu waliotegemea miji yenye kuta ndefu. Hii ilikuwa njia ya kuzungumzia kuamini serikali au jeshi badala ya kumwamini Mungu. Ujumbe wa hukumu pia ulikuwa habari mbaya kwa nguvu za kiroho za uovu. Hizi ni viumbe wa kiroho waovu na shetani.

Ujumbe wa matumaini katika sura hizi pia ni kuhusu ulimwengu mzima. Zinaongelea kuhusu Mungu kutawala kama Mfalme wa ulimwengu mzima. Ataharibu miji inayojivuna. Hii inamaanisha kwamba Mungu ataharibu serikali na viongozi wote wanaojivuna. Ataharibu serikali na viongozi ambao hawafuati mfano wake wa kuwa viongozi. Hii inaleta furaha kubwa kwa watu wanaotendewa vibaya na serikali na viongozi hao.

Kisha watu wote watajifunza kufanya yaliyo sawa. Mataifa yote yatamheshimu Mungu. Watu ambaa walikuwa maadui wa Mungu wataweza kufanya amani na Mungu. Wataweza kumtumaini kwa usalama.

Mungu ataweka kikomo kwa mambo yanayowafanya watu kuwa na huzuni na kujawa na aibu. Ataangamiza kifo na atawapa watu uhai tena. Wakati huu wa furaha umeelezewa kama karamu ambayo Mungu anawaandalia mataifa yote. Anaandaa kwenye Mlima Sayuni ambapo hekalu lipo. Hii ni picha ya jinsi Mungu angebariki mataifa yote kupitia watu wa Israeli. Ni picha ya jinsi mataifa yote yatakavyomwabudu Mungu kama Mungu wa kweli pekee. Ujumbe huu unawafanya watu kuimba nyimbo za kumsifu Mungu.

Wayahudi walielewa kwamba unabii wa Isaya ulizungumzia wakati ujao. Baadhi ya ujumbe huu wa matumaini ulitimia wakati Babeli ilipopoteza nguvu zake. Baadhi ya maono ya Yohana katika Ufunuo ni kama ujumbe wa Isaya wa hukumu na matumaini. Sura za Ufunuo 19 hadi 22 zinaweka wazi wakati ambapo ujumbe wa Isaya utatimia kikamilifu. Hiyo itakuwa wakati Yesu atatawala kabisa kama Mfalme katika uumbaji mpya.

Isaya 28:1-39:8

Ujumbe zaidi wa Isaya wa hukumu na tumaini umeandikwa katika sura hizi. Ujumbe huu wa hukumu ulikuwa dhidi ya ufalme wa kaskazini, ufalme wa kusini na mataifa mengine. Tatizo kuu lilikuwa kwamba watu wa Mungu hawakumheshimu Bwana. Hawakumwabudu Mungu pekee bali pia waliabudu miungu ya uongo.

Mungu alitaka kuwa Mwalimu wao lakini hawakusikiliza mafundisho yake. Walifanya mzaha na sheria za Mungu badala ya kutii agano la Mlima Sinai. Walitaka amani na pumziko lakini hawakuomba msaada wa Mungu wakati maadui walipowashambulia. Badala yake waliamini mataifa mengine kama Misri kuwalinda.

Kutokana na haya yote Mungu angeruhusu laana za agano kuja kwa watu wake. Angetumia mataifa mengine kuleta hukumu yake dhidi yao. Baadaye angeadhibu mataifa hayo mengine kwa kuwa na kiburi. Isaya aliwasihni watu wa Mungu kumrudia Bwana. Hii ilimaanisha kuacha dhambi zao na kutubu. Ilimaanisha kumtii Mungu na kufanya yaliyo sawa na haki. Kwa kufanya hivi, watu wa Mungu wangepata amani na pumziko.

Amani na pumziko vilikuwa sehemu ya ujumbe wa matumaini. Ujumbe wa matumaini ulielezea wakati mzuri ujao. Mungu angeheshimwi na kuthaminiwa na watu wake wangefurahia baraka za agano. Roho Mtakatifu angeimwagwa juu ya watu wa Mungu. Hiyo ilielezea jinsi wangekuwa karibu na Mungu. Mungu angekuwepo nao na kila mtu angeona utukufu na uzuri wa Mungu. Miili ya watu ingeponywa na kufanya imara. Wangekuwa salama na kulindwa. Wangekuwa na kila kitu walichohitaji kuishi vizuri. Wangeishi kama watu wenye hekima na utakatifu waliomheshimu Mungu.

Hadithi kuhusu Ashuru kushambulia Yerusalem ni mfano wa kile ambacho unabii wa Isaya ulikuwa unahu. Hadithi hii pia imeandikwa katika 2 Wafalme sura ya 18 hadi 20 na katika 2 Mambo ya Nyakati sura ya 32. Ashuru ilikuwa chombo cha Mungu cha kuleta hukumu dhidi ya ufalme wa kusini. Lakini viongozi wa Ashuru walikuwa na kiburi na walimdhihaki Mungu. Mfalme Hezekia na viongozi wa Yerusalem walijinyenyekeza. Walimlilia Mungu awaokoe. Mungu aliwakoa kutoka kwa jeshi la Ashuru. Ufalme wa kusini ulikuwa na amani na utulivu. Lakini ujumbe wa matumaini wa Isaya haukutimizwa kikamilifu wakati huo. Isaya alitangaza kwamba siku moja Babeli ingechukua udhibiti wa ufalme wa kusini.

Isaya 40:1-48:22

Mwisho wa sura ya 39 Isaya alitoa tangazo kuhusu Babeli. Serikali ya Babeli ingechukua udhibiti wa ufalme wa kusini. Majeshi ya Babeli yangelazimisha watu wengi kutoka ufalme wa kusini kuondoka katika ardhi yao. Wangelazimishwa kuishi uhamishoni huko Babeli.

Sura ya 40 hadi 48 zina rekodi ujumbe wa faraja kwa watu wa Mungu wanaishi Babeli. Walikuwa wamelazimishwa kuishi huko uhamishoni wakati Babeli iliposhika udhibiti wa ufalme wa kusini. Ujumbe huu uliandikwa kama mashairi, unabii na nyimbo za sifa. Pia ziliandikwa kama mabishano kati ya Mungu na wengine katika chumba cha mahakama.

Ujumbe huu unafanya mambo matatu kuwa wazi sana. Unafanya wazi Mungu ni nani, miungu ya uongo ni nini na watu wa Mungu walikuwa nani. Kwanza, Mungu ni Mungu wa kweli pekee ambaye aliumba kila kitu na amekuwepo daima. Hakuna mtu au kitu chochote kilicho sawa na Mungu. Pili, miungu ya uongo ni vitu vilivytengenezwa na watu na havina nguvu kabisa. Miungu ya uongo haiwezi kuwaambia watu kitakachotokea au

kuwaokoa watu kutoka kwenye matatizo yao. Tatu, watu wa ukoo wa Yakobo walikuwa watumishi wa Mungu. Mungu aliwachagua kuwa mashahidi kwa wengine kwamba yechee ni Mungu.

Upendo wa Mungu kwa ukoo wa Yakobo ulikuwa wenye nguvu na upole. Mungu alijieleza kama mchungaji aliywabeba watu wake kama wanakondoo karibu na moyo wake. Lakini watu wake walilalamika kwamba Mungu alikuwa amewatendea vibaya. Walidhani kwamba uhamisho ulionyesha kwamba Mungu hakuwa na upendo kwao. Mungu alieleza kwamba walikuwa wameenda uhamishoni kwa sababu ya dhambi zao. Lakini alitangaza jambo jipywa ambalo angefanya. Angewarudisha watu wake Yuda kutoka Babeli. Angetumia mfalme wa Uajemi kama chombo chake kutimiza hili. Mfalme huyo angeitwa Koreshi.

Mungu alizungumza kuhusu mtu anayoitwa mtumishi wa Mungu katika sura ya 42. Kwa njia nyingi mtumishi huyu ni kile ambacho watu wa Israeli walipaswa kuwa. Kwa kutii sheria za Mungu, walipaswa kuishi kwa njia ambazo ni takatifu na za haki. Walipaswa kufundisha mataifa mengine kuhusu Mungu na jinsi ya kumwabudu na kumheshimu. Kwa njia hii wangekuwa nuru kwa Mataifa. Waandishi wa Agano Jipywa walionyesha jinsi Yesu alivyotumikia Mungu katika njia hizi pia (Mathayo 12:15-21). Walielewa kwamba shairi kuhusu mtumishi huyu lilikuwa unabii kuhusu Yesu.

Isaya 49:1-53:12

Ujumbe wa Isaya 49:1-6; 50:4-9 na 52:13 – 53:12 ulizungumzia zaidi kuhusu mtumishi wa Mungu. Haijulikani kwa hakika ni nani mtumishi huyu alikuwa wakati wa unabii huu. Huenda alikuwa nabii Isaya. Huenda alikuwa mtu aliywasaadie watu wa Mungu walipokuwa uhamishoni. Mungu alimweka mtumishi kando kufanya kazi ya Mungu.

Kazi hiyo ilikuwa kuleta ukoo wa Yakobo kurudi kwa Mungu. Hii ilimaanisha kwamba mtumishi angewasaadie watu wa Mungu kuishi jinsi Mungu aliviyotaka. Wangeishi kweli kama watu wa Mungu na kuwa waaminifu kwake. Pia ilimaanisha kwamba mtumishi angewasaadie kurudi kutoka uhamishoni kwenye nchi yao.

Kazi ya mtumishi ilikuwa pia kuwa nuru kwa Mataifa. Kwa njia hii kila mtu duniani angejua Mungu. Kila mtu angemwamini Mungu kuwa Mwokozi wao.

Mtumishi hakufanya kazi yake kwa kutumia vurugu. Alikuwa mpole na alizungumza maneno ambayo Mungu alimfundisha. Maneno yake yalikuwa kama upanga. Alitendewa vibaya. Aliteseka na kuuawa kwa sababu ya dhambi za watu wa Mungu. Alikuwa tayari hili litokee ingawa hakuwa amefanya chochote kibaya.

Kwa njia hii akawa sadaka ya dhambi kwa watu wa Mungu. Kuteseka kwa njia hii ni tofauti na mtindo ambao marafiki wa Yobu walikuwa wameona. Walikuwa wameona kwamba watu waliotenda mambo ya kijinga na ya dhambi waliteseka. Mtumishi wa Mungu alikuwa akiteseka ingawa hakuwa ametenda mambo ya dhambi na ya kijinga. Alikuwa akiteseka ili kuwasaidia watu wa Mungu.

Mtumishi wa Mungu alionyesha kwamba kuteseka kwa ajili ya wengine kunaweza kuleta wokovu wao. Hii iliwasaidia wafiasi wa Yesu kuelewa kazi ambayo Yesu alifanya alipokufa msalabani. Waandishi wengi wa Agano Jipywa walitumia maneno kutoka sura hizi kuhusu mtumishi wa Mungu kumuelezea Yesu.

Isaya 54:1-66:24

Sura za mwisho katika Isaya zilieleza kile ambacho kingewatokea watu waliotenda mambo ambayo Mungu alichukia. Mungu alichukia wakati watu wake walipofanya tu kama wanamwabudu na kumtii. Lakini kile walichofanya kwa kweli kilikuwa ni kutenda mauaji. Walisema uongo na kuwatendea watu wenye uhitaji vibaya. Mungu alichukia wakati watu walipokuwa wakipanga mipango mibaya na kuabudu miungu ya uongo. Mungu alitamani watu wake waache kutenda dhambi na wamtii. Mungu alielezea tamaa yake kama kushikilia mikono yake kuwakaribisha taifa lililo na ukaidi.

Mungu aliahidi kuleta hukumu dhidi ya watu wake kwa ajili ya dhambi zao. Wangeteseka na wangeabishwa. Pia aliwaalika kubadilika ili waweze kuishi. Alielezea hili kama kununua chakula na kinywaji kutoka kwake sokoni. Lakini Mungu alitoa chakula na kinywaji bure. Hiyo ilionyesha jinsi Mungu alivyotaka kwa dhati warudi kwake na kusamehewa.

Sura za mwisho katika Isaya pia zilieleza kile ambacho kingetokea kwa watu waliomtii Mungu. Watu waliomtii walikuwa wanyenyekemu, waliomtumaini Mungu na walitaka kufundishwa naye. Wangebarikiwa na wangekaribishwa katika nyumba ya Mungu. Hilo lilikuwa jina lingine la hekalu. Mungu aliahidi kuishi na yejote

anayejepusha na dhambi. Ahadi hii ilihu watu kutoka ukoo wa Yakobo, wageni na watu kutoka mataifa yote. Wangeweza kumiliki mlima mtakatifu wa Mungu, Sayuni. Hii ilimaanisha kwamba wangeweza kuishi katika nchi ambapo Mungu alitawala kama Mfalme.

Mungu alielezea nuru na mwangaza na siku mpya ya Yerusalem. Alikuwa akizungumzia kitu zaidi ya wakati ambapo watu walirudi Yerusalem kutoka Babeli. Mungu alielezea kazi mpya kabisa ambayo angefanya. Angeumba mbingu mpya na dunia mpya. Katika mbingu mpya na dunia mpya, kila mtu angemheshimu Mungu. Hii ilielezewa kama watu kutoka kote ulimwenguni kuja Yerusalem. Wangeabudu Mungu huko. Yerusalem hii ambayo Mungu alielezea ingekuwa imejaa furaha. Hakungekuwa na kilio tena. Hakuna mtu angeleta madhara au kuharibu kitu au mtu yejote. Kila mtu angefanya kilicho sawa na haki. Mungu angefanya kazi hii mpya wakati ungekuwa sahihi.

Miaka mingi baadaye Yesu alisema kwamba Mungu alikuwa anaanza kazi hiyo mpya kupitia yeye. Yesu alitumia maneno ya Isaya 61:1-2 kuelezea kazi aliyokuwa akifanya duniani (Luka 4:14-21). Katika Ufunuo, Yohana pia alielezea mbingu mpya na dunia mpya. Mji ambapo Mungu alitawala milele kama Mfalme uliitwa Yerusalem mpya (Ufunuo 21:1-5).